

Jesper Tang Nielsens prædiken 2. påskedag

Taler

Jesper Tang Nielsen
Præst

Dato

1. april 2024

Sted

Københavns og Vartov
Valgmenigheder

Omstændigheder**Prædikentekst**

Johannesevangeliet kapitel 20, vers 1-18

Igen hører vi evangeliet ifølge Johannes. Det åndelige evangelium, der er interesseret i kroppen. Igen fødderne, som ved fodvaskningen skærtorsdag. Nu er det Jesu fødder. Dem vil Maria gerne røre ved. ”Hold mig ikke tilbage”, svarer Jesus i oversættelsen, men han kunne mindst lige så godt have sagt ”rør mig ikke”, for det står der på græsk. Og det har scenen fået navn efter i kunsthistorien. På latin: Noli me tangere. Rør mig ikke. Det er en hel genre i malerkunsten. Alle store malere har skullet prøve kræfter med den. Man kan godt forstå det, for den har alt, hvad der skal til for at gøre et motiv attraktivt og dramatisk på samme tid: En mand og en kvinde. Misforståelse og genkendelse. Tilnærmelse og afvisning. Og mere til. Det hele indføjjet i en næsten uigennemtrængelig mystik, for hvad er det, Maria vil? Og hvad er han, Jesus, når han er opstået fra graven, men endnu ikke faret op til min Gud og jeres Gud, min fader og jeres fader?

Lidt mystisk er det også at høre om det her dagen efter den store påskefest. For der er noget langt mere mysteriøst over den opstandne Jesus i dag, end over den tomme grav og englens budskab i går. I går var der grund til entydig glæde. I dag er det mere tvetydigt, hvad Maria oplever? Og alligevel er det også langt mere konkret, for Jesus er der, kan ses og tales til. Han svarer endda og kan berøres, selv om han ikke vil. Så har vi det igen. Det åndelige Johannesevangelium med særlig sans for det kropslige.

Det bliver endnu tydeligere, hvis man læser videre i Johannesevangeliet, for så kommer man til den opstandnes møde med sine disciple. De er alle mænd. Når han møder dem, er der ingen tvivl, om hvem Jesus er, for han viser sine korsmærker for dem. Så bliver de glade. Entydigt og udelt glade, for nu har de

den glæde, som ingen skal tage fra dem. Den, Jesus havde lovet dem.

Ugen efter kommer han atter til syne. Denne gang for Thomas, der ikke ville nøjes med bare at høre rygten om opstandelsen, men selv vil se og mærke. Der har vi sanserne igen. Så får han lov at stikke fingrene i Jesu sårmærker. Om han benytter sig af tilbuddet eller ej, står hen i det uvisse. Måske er synet nok til, at han udbryder: Min Herre og min Gud. For så er alting klart og entydigt. Hans glæde er udelt.

Johannes er interesseret i kroppen og i sanserne, men han er også optaget af følelser. Glæden, da Jesus kommer til syne som opstanden. Frygt, da disciplene er samlet, inden han ankommer gennem lukkede døre. Sorg for den grædende Marias vedkommende. Gennem evangeliet bliver det tydeligt, at tiden uden Jesus, fra hans korsfæstelse til hans tilsynekomst skal være præget af sorg. Men skal så afløses af glæde, når de ser ham igen. Som en kvinde, der skal føde og har sorg, fordi hendes time er kommet, men bagefter glemmer sorgen af glæde over det barn, der er kommet til verden.

Det er i den antikke sammenhæng ikke en tilfældig modsætning: sorg og glæde. For de handler begge om det nuværende. Det er følelsesmæssige reaktioner på noget, der er tilfældet nu. Sorg forholder sig til et underskud. Glæde til et overskud. På den måde ligner de hinanden, men de efter filosofernes mening væsensforskellige. Sorgen er ufornuftig. Glæden er fornuftig.

Ufornuftige følelser opstår, hvis man ikke har kontrol over sig selv. Så overtager følelsen. Den overvælder en og kaster en hjælpeløst hid og did. Fordi den er grundlæggende modstand mod det, der er tilfældet. Den er i opposition mod virkeligheden. Sorgen er rettet mod det underskud, det fravær, som vedkommende følelsesmæssigt ikke kan affinde sig med, selv om enhver fornuftigvis ved, at det ikke kan være anderledes. Men det vil følelserne ikke indrette sig efter. Derfor er den ufornuftige følelse altid ulykkelig.

Tilsvarende er der en ufornuftig følelsesmæssig reaktion på et overskud. Det kaldes begær, og det tager ligeledes magten fra mennesket, så vedkommende drives viljeløst rundt for at opfylde sine ønsker og lyster helt uden kontrol over sig selv. Også det er for så vidt opstand mod virkeligheden, fordi begæret hele tiden vil have mere end det har, aldrig kan stille sig tilfreds med, hvad det har. Derfor er denne følelse også altid ulykkelig.

Man behøver ikke være ekspert i antik filosofi for at forestille sig, at filosofferne ikke brød sig om de ufornuftige og ulykkelige følelser. Mennesket skulle kunne kontrollere sig selv. Ikke at det skulle være følelseskoldt og ikke lade sig berøre af noget. Slet ikke. Men følelserne skulle være fornuftige. De skal ikke være i opstand mod virkeligheden. Således er glæden den fornuftige reaktion på det nuværende, uanset om det er et underskud eller et overskud. I glæden kan man glæde sig over det, man har, og sørger ikke over det, man ikke har. Så er man tilfreds med det, der er tilfældet. Glæden er en lykkelig følelse, og den er filosofiens grundlæggende følelse. Den kan han have, fordi han har den fuldkomne indsigt i verdens indretning og udvikling. Det er lykken.

Disciplene bliver glade og lykkelige, da Jesus kommer til syne for dem. Deres sorg afløses af glæde, da de ser den opstandne. Nu kender de sandheden. Verden er skabt af Gud og er rettet mod Gud, så alt vender tilbage til ham. Så skal de ikke leve i opstand mod virkeligheden, for den er helt i Guds magt. Døden har ingen magt. Det kan man konstatere på den opstandne Jesus. Derfor ved nu, at de skal leve, om end de dør. Det er lykken eller det evige liv. Således disciplene. De er glade.

Men Maria, hvad er det med Maria? Hun hører Jesu stemme og vender sig mod ham, da han kalder. Men hun misforstår, hvem han er. Da hun opdager det, kan hun ikke finde ud af, hvordan hun skal opføre sig, og bliver afvist af Jesus. Og alligevel går hun til disciplene og fortæller dem om det. Hvad er der med Maria?

Tilsyneladende er Jesus tvetydig over for hende. Derfor bliver hendes reaktion tvetydig. Kommer hun ud af sin sorg og ulykke? Bliver hun glad og lykkelig? Det er ikke helt til at sige. Men måske er meningen netop, at hun skal være lige så tvetydig, som Jesus er, eftersom han endnu ikke er steget op til sin Gud og vores Gud, sin fader og vores fader. Hun græder ikke mere og er ikke længere i sorg, men den fuldkomne forklarede glæde over dødens overvindelse har hun heller ikke. Hun leder ikke mere efter Jesus, men ved heller ikke nøjagtigt, hvor han er. Hun har genkendt ham, men kan ikke præcist sige, hvem han er.

Jeg er ikke i tvivl om, at disciplene er heltene i Johannesevangeliet. Men jeg er heller ikke i tvivl om, at det er lettere at identificere sig med Maria. Måske er det derfor, at ”noli me tangere” – ”rør mig ikke”-motivet er så populært i kunsten og billederne efter min mening generelt er langt mere interessante end alle

fremstillinger af den opstandne hos sine glade disciple. Deres fuldkomne tro og glæde er svært at forbinde sig med, men Marias forvirring, hendes hjælpeløse søgen, hendes famlende tilnærmelser til den opstandne og fornemmelsen af afvisning, det kan man genkende sig i.

Disciplenes tro er et evangelium: Virkeligheden er, som de tror, helt fra Gud og til Gud, og derfor kan vi leve det evige liv i den uden sorg i fuldendt glæde over dødens overvindelse. Men hver gang det evangelium skal omsættes på os selv – på mig selv, hvis jeg skal nøjes med at tale på egne vegne – så ender jeg som Maria, forvirret søgende og famlende, hvor jeg nogle gange synes mit navn kaldes direkte til mig, andre gange fornemmer jeg afvisningen: rør mig ikke. Jeg veksler mellem sorg over tilværelsens underskud og glæde over dens overskud og kan ikke finde ud af, om jeg er lykkelig eller ej, om jeg skal leve, om end jeg dør, eller jeg allerede lever en form for død. Sjældent er jeg så stålsat i bekendelsen som Thomas, oftest er jeg så usikker som Maria.

Måske er det derfor alligevel ikke så mystisk, at vi skal slutte påsken med Maria. For det er jo netop, fordi hun er den, vi ligner mest, at vi har brug for at samles her søndag efter søndag. For vi oplever hele tiden både at komme tæt på den opstandne og høre hans: rør mig ikke. Derfor må vi igen og igen komme til rette med, hvad det var der skete i påsken. Hvordan vi skal leve i det og blive lykkelige af det.

Som et skattet medlem af menigheden engang sagde, da hun hørte, at en anden ikke længere ville komme i kirke, fordi vedkommende tvivlede i sin tro: ”Det er jo derfor, vi går i kirke.”

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

2. påskedag, Anden tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/jesper-tang-nielsens-praediken-2-paskedag>